§ 35
Lausunto valtuutettu Hakasen ym. aloitteesta aktiivipassin käyttöönoton selvittämisestä

Pöydälle 14.02.2012

HEL 2011-008254 T 00 00 03

Päätös

Terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Toivola

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi

Päätösehdotus

Terveyslautakunta päättänee antaa kaupunginhallitukselle aloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Aktiivipassimalli on lähtöisin Keski-Euroopasta. Aktiivipassi on sosiaalinen tukimuoto, jolla tarkoitetaan tiettyjen tulorajojen alapuolelle jääville henkilöille myönnettävää alennuskorttia. Käyttölaajuudestaan riippuen kortti oikeuttaa edulliseen joukkoliikenteen käyttöön ja erilaisiin alennuksiin virkistys-, urheilu-, kulttuuri- ja sivistyspalveluissa.

Tampere on selvittänyt aktiivipassin käyttöönottoa. Tampereella aktiivipassi on ehdotettu myönnettäväksi suurimmassa syrjäytymisvaarassa eläville, pitkään toimeentulotukea saaneille tamperelaisille. Aktiivipassin edut kohdennettaisiin joukkoliikenteen, kaupungin uimahallien ja kuntosalien käyttöön. Tätä lausuntoa kirjoitettaessa ei Tampereella ole vielä tehty päätöstä aktiivipassin käyttöön ottamisesta.

Terveyslautakunta yhtyy aktiivipassin tausta-ajatukseen, ettei matalan tulotason tulisi olla esteenä ihmisten monipuoliselle osallistumiselle ja aktiiviselle elämälle.

Todettakoon, että toimeentulotuen perusosassa huomioidaan liikkumiseen ja harrastuksiin sisältyvät paikallisliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot. Lisäksi täydentävänä toimeentulotukena voidaan myöntää henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi arvioidut menot.

On myös huomattava, että aktiivipassista aiheutuvat kustannukset eivät ole toimeentulotukilain tarkoittamia menoja, vaan passista aiheutuvien kustannusten rahoitus tulee hoitaa muulla tavoin.

Aloitteessa on ehdotettu otettavaksi aktiivipassiin mukaan Helsingissä mahdollisesti myös terveyspalvelut. Terveydenhuollon maksut perustuvat lakiin ja asetukseen, joita terveyskeskus noudattaa potilasmaksujen perimisessä kaupunginhallituksen päättämien linjausten pohjalta. Maksuvapautusten myöntäminen tietylle erityisryhmälle aiheuttaisi runsaasti hallinnollista työtä asiakastyöhön käytetyn ajan sijaan, mikä resurssi olisi pois varsinaisesta ydintoiminnasta.

Aktiivipassimallin käyttöönottoa terveyspalveluissa ei tule nähdä asiakasmaksuihin, vaan pikemminkin terveyskeskuksen palveluvalikoimaan ja resurssien kohdentamiseen liittyvänä kysymyksenä.

Terveyskeskuksen tarjoamat terveyden edistämisen palvelut ovat jo nyt maksuttomia. Näitä terveyspalveluita ovat mm. äitiys- ja lasten neuvolan palvelut, tupakkaklinikan ja terveysasemien terveydenhoitajien vastaanotot ja ryhmätoiminta.

Helsingin työvoiman palvelukeskus Duuri tarjoaa vaikeasti työllistyville helsinkiläisille myös aktivointi- ja kuntoutuspalveluja. Duurissa työskentelee yhteensä kuusi terveydenhuollon työntekijää; viisi terveydenhoitajaa ja yksi osastonhoitaja. Lisäksi parhaillaan valmistellaan työttömien terveystarkastusten käynnistämistä terveysasemien avosairaanhoidon osana.

Terveyslautakunta tarkastelee aktiivipassia ensisijaisesti terveyskeskuksen perustehtävän näkökulmasta. Aktiivipassin voidaan ajatella edistävän pitkään toimeentulotukea saaneiden henkilöiden mahdollisuutta liikkua asuinalueensa ulkopuolella ja osallistua liikunta- ja muihin harrastuksiin. Koska aktiivipassin kustannusvaikutukset kohdentuisivat muille hallintokunnille kuin terveyskeskukselle, ei terveyslautakunta ota suoraan kantaa aktiivipassin käyttöönottoon. Aktiivipassin käyttöönoton suunnittelussa on ensin ratkaistava mahdollinen kohderyhmä ja aktiivipassiin sisällytettävät tukimuodot, passin kattavuus sekä ajallinen kesto. Lisäksi on selvitettävä myös aktiivipassista saatavat hyödyt, aiheutuvat haitat sekä kustannukset.

Terveysvaikutusten arviointi

Kansainväliset ja kansalliset tutkimukset osoittavat, että väestöryhmien välillä on terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä eroja. Tutkimusten mukaan taloudellinen huono-osaisuus on yhteydessä terveyden eriarvoisuuteen. Yhteiskunta voi tarjota erilaisia tukitoimia yksilön

aktivoimiseksi ja osallistumisen mahdollistamiseksi. Esimerkiksi liikunnalla tiedetään olevan positiivia terveysvaikutuksia. Yksilön omalla aktiivisuudella ja vastuunotolla on myös merkityksensä.

Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki edellyttää kunnan seuraavan kunnan asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin kehitystä. Sen tueksi kunta laatii kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomuksen.”

Esittelijä

Yrjö Hakanen ja 47 muuta valtuutettua ovat tehneet seuraavan aloitteen:

”Tampereen kaupunki on selvittänyt ns. aktiivipassin käyttöönottoa. Aktiivipassi on alennuskortti, jonka kaupunki voi myöntää pitkään toimeentulotukea saaneille. Passi antaa alennuksia kaupungin joukkoliikenteessä, uimahalleissa ja kuntoilussa.

Aktiivipassia valmistellaan Tampereella syrjäytymisvaarassa eläville 6 tai 12 kuukautta toimeentulotukea saaneille täysi-ikäisille kuntalaisille. Joukkoliikenteessä aktiivipassin käyttäjä saisi 75 prosentin alennuksen kello 9 - 14 tehtävistä matkoista ja muina aikoina alennus olisi 50 prosenttia halvimmasta aikuisten lipun hinnasta.

Aktiivipassi on käytössä jo monessa Keski-Euroopan maassa. Se perustuu ajatukseen siitä, että matala tulotaso ei saisi olla esteenä ihmisten monipuoliselle osallistumiselle ja aktiiviselle elämälle. Liikenteen ja liikunnan ohella se koskee useissa maissa myös terveys- ja kulttuuripalveluja.

Helsingissä perustoimeentulotukea saa noin 40 000 kotitaloutta. Lippujen hinnat rajoittavat heistä monien mahdollisuuksia osallistua, käyttää palveluja, harrastaa ja tavata muita.

Esitämme, että selvitetään mahdollisuus ottaa käyttöön aktiivipassi, johon olisivat oikeutettuja syrjäytymisvaarassa olevat helsinkiläiset, jotka ovat saaneet toimeentulotukea yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta tai pidempään. Ehdotamme, että aktiivipassin käyttöönotto selvitetään joukkoliikenteen, uimahallien ja kuntosalien, mahdollisesti myös kulttuuri- ja terveyspalvelujen osalta.”

Hallintokeskus on pyytänyt aloitteesta terveyslautakunnan lausunnon kaupunginhallitukselle 16.3.2012 mennessä. Lausunto on pyydetty myös talous- ja suunnittelukeskukselta, henkilöstökeskukselta, sosiaalilautakunnalta, liikuntalautakunnalta ja kulttuuri- ja kirjastolautakunnalta.

Esittelijä

toimitusjohtaja

Matti Toivola

Lisätiedot

Marketta Kupiainen, hallintoylihoitaja, puhelin: 310 42348
marketta.kupiainen(a)hel.fi